

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO- 4101-013-05/2014
P/14/047

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/047 – Wykorzystanie przez samorzady powiatowe środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
<i>Kontroler</i>	1. Jacek Młynarczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90988 z dnia 22 lipca 2014 r. 2. Wojciech Domagalski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91000 z dnia 18 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim (dalej: „Centrum”)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Marcin Siudziński, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Środki finansowe PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej w latach 2011 – 2013 były przez kontrolowaną jednostkę – w ocenie NIK¹ - wydatkowane prawidłowo. Sposoby identyfikowania i zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych spełniały wymagania ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych². Stosowane metody pomiaru realizacji zadań, umożliwiały sprawdzenie skuteczności osiągania ustawowych celów rehabilitacji społecznej. Wyniki pomiaru realizacji zadań, z uwagi na: obowiązujące uwarunkowania prawne i organizacyjne, brak narzędzi do sprawowania skutecznego nadzoru przez Centrum nad efektywnością rehabilitacji społecznej w warsztatach terapii zajęciowej, brak określonych wymiernych wskaźników realizacji zadań, nie były jednak wykorzystywane do poprawy efektywności wydatkowania środków Funduszu na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na wynikający z ustaleń kontroli brak efektywności form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w ramach warsztatów terapii zajęciowej oraz projektu „Twoja szansa”, mierzonej liczbą osób, które podjęły zatrudnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ustalanie zapotrzebowania na poszczególne rodzaje udzielanej pomocy oraz dostosowywanie zakresu realizowanych zadań do zidentyfikowanych potrzeb.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm. (dalej: ustawa o rehabilitacji).

Opis stanu
faktycznego

1.1. Rada Powiatu uchwała³ określiła najważniejsze i najpilniejsze zadania w zakresie rozwiązywania problemów polityki społecznej oraz określiła metody ich rozwiązywania. Przewidziano w niej m.in. 14 zadań dotyczących rehabilitacji społecznej, sprecyzowano ich cele, wskazano odpowiedzialne za ich osiągnięcie instytucje, a także terminy realizacji i źródła finansowania tych zadań. Centrum w myśl art. 35a ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy o rehabilitacji, podjęło działania zmierzające do ograniczenia skutków niepełnosprawności. Opracowywano plany realizacji zadań i sporządzano informacje z prowadzonej działalności. Priorytetowe kierunki rozwoju polityki społecznej w powiecie ostrowskim dotyczyły: utworzenia zakładu aktywności zawodowej; współfinansowania działalności warsztatów terapii zajęciowej (dalej: WTZ), dostosowania domów pomocy społecznej do obowiązujących standardów. Rada Powiatu Ostrowskiego uchwała⁴ w dniu 26 czerwca 2008 r. program pn. „Promocja zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w Powiecie Ostrowskim w latach 2008-2013” (dalej – „Powiatowy program”). W części dotyczącej wsparcia osób niepełnosprawnych, rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych” (cel nr 4 tego programu), m.in. zaplanowano działania na rzecz osób niepełnosprawnych mające zaspokoić potrzeby tej grupy społecznej „we wszystkich obszarach życia”⁵.

(dowód: akta kontroli str. 3-21,38-43,217,302-340)

1.2. Przy ustalaniu rzeczywistego zapotrzebowania na najważniejsze rodzaje pomocy dla niepełnosprawnych, Centrum dysponowało *Oceną zasobów pomocy społecznej*⁶ na dany rok, w której zdiagnozowano m.in.: sytuację demograficzną i społeczną korzystających z pomocy i wsparcia; środki finansowe na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej (zadania własne i zlecone); aktywność projektowo – programową; współpracę z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia; wskaźniki oceny zasobów pomocy społecznej. Centrum dysponowało również danymi o liczbie osób niepełnosprawnych i posiadało informacje o rodzaju i stopniu niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 3-21, 22-24)

1.3. Stosowane przez Centrum metody analizy umożliwiły przedstawienie stanu potrzeb i ich zaspokajanie. Uzyskiwane z PFRON środki, w latach 2011-2013, pozwoliły na zaspokojenie rzeczywistych potrzeb na dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego (w wymiarze finansowym) na poziomie odpowiednio: 45,4%; 72,8% i 45,2%. Potrzeby na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych zaspokojono na poziomie 28,6%, 49,9% i 27,0%. Z kolei, potrzeby w zakresie likwidacji barier architektonicznych realizowano na poziomie 7,9%, 13,6% i 9,7%.

(dowód: akta kontroli str. 22-24)

1.4. Największe kwoty wydatków na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej (art. 35a ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy) przeznaczono na dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ (każdego roku 1 627 560 zł). Na dofinansowanie kosztów uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

³ Uchwała Nr XIV/90/2007 Rady Powiatu Ostrowskiego z dnia 28 grudnia 2007 roku w sprawie przyjęcia strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2007 – 2013.

⁴ Uchwała Rady Powiatu Ostrowskiego nr XVIII/121/2008

⁵ Wsparcie osób niepełnosprawnych zaplanowano zrealizować poprzez podejmowanie m.in. następujących działań: wyrównywanie szans na lokalnym rynku pracy poprzez skuteczną politykę zatrudnienia osób z różnym stopniem niepełnosprawności; promowanie osób niepełnosprawnych, zwiększenie świadomości społecznej w zakresie rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych; podniesienie aktywności zawodowej i społecznej, pokonywanie barier wejścia / powrotu na rynek pracy (m.in. poradnictwo zawodowe); podniesienie kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w różnorodnych szkoleniach; wsparcie finansowe na rozwój subsydiowanego zatrudnienia.

⁶ Opracowanie PCPR na każdy rok odrębnie „Ocena zasobów pomocy społecznej na rok (...) dla Powiatu Ostrowskiego”.

przeznaczono kolejno: 138 262 zł, 379 890 zł, 193 336 zł, na 2014 r. zaplanowano 185 000 zł. Na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych przeznaczono odpowiednio: 90 000 zł, 160 000 zł, 99 099,02 zł i 100 000 zł (plan 2014 r.). Na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, przeznaczono kolejno: 355 676,43 zł, 515 394,65 zł, 283 680,07 zł, a na 2014 r. zaplanowano 392 204,50 zł.

(dowód: akta kontroli str. 25-37)

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

Wydatki publiczne ponoszone, w myśl art. 44 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷, na cele i w wysokościach ustalonych w uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego, były przeznaczane na zadania i w kwotach zgodnych z uchwałami Rady Powiatu Ostrowskiego (art. 35a ust. 3 ustawy o rehabilitacji). Wielkości tych wydatków nie odzwierciedlały jednak realnych potrzeb w latach 2011-2013, a wnioski wynikające z analizy realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej nie w pełni były uwzględniane przy wydatkowaniu środków finansowych PFRON.

Najwyższa Izba Kontroli za dobrą praktykę uznaje ujęcie w priorytetowych kierunkach rozwoju polityki społecznej dodatkowych zadań (m.in. utworzenie zakładu aktywności zawodowej, dostosowanie domów pomocy społecznej do obowiązujących standardów), wskazanych jako najważniejsze i najpilniejsze do rozwiązania (wynikające z prowadzonej analizy realizacji zadań), poza zadaniami, które były realizowane w bieżącej działalności.

(dowód: akta kontroli str. 3-21,38-43,217)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Stosowane metody pomiaru realizacji zadań oraz skuteczność osiągnięcia ustawowych celów rehabilitacji społecznej

Opis stanu
faktycznego

2.1. Centrum analizowało i dokonywało pomiaru skuteczności poszczególnych rodzajów pomocy, uwzględniając art. 9 ust. 1 ustawy o rehabilitacji, zgodnie z którym rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Kwota dofinansowania kosztów rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej w kontrolowanym okresie wynosiła 14 796 zł i była równa we wszystkich warsztatach powiatu ostrowskiego bez względu na efektywność poszczególnych warsztatów, wyrażoną liczbą uczestników, którzy zakończyli uczestnictwo w terapii z powodu podjęcia pracy lub kontynuacji nauki. Zapotrzebowanie na miejsca w warsztatach ustalano na podstawie danych o liczbie osób oczekujących na przyjęcie. Dane te nie były przedmiotem analizy w zakresie zapotrzebowania środków, gdyż to jednostka prowadząca warsztat może wystąpić do Centrum z wnioskiem o dofinansowanie ze środków Funduszu kosztów wynikających ze zwiększenia liczby uczestników warsztatów (§ 6 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej)⁸. Wniosek ten podlegał ocenie dokonywanej przez zespół utworzony przez starostę.

(dowód: akta kontroli str. 44,46-47,66,154,218,219-221)

⁷ j. t. Dz. U 2013 r., poz. 885 ze zm.

⁸ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz. 587)

Porównania efektywności poszczególnych warsztatów dokonywano na podstawie: oceny ich działalności, sprawozdań z działalności Centrum oraz wykazów potrzeb w zakresie pomocy społecznej, rocznych sprawozdań z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych przez warsztaty w powiecie ostrowskim. Podobnie, wysokość dofinansowania kosztów turnusów rehabilitacyjnych była równa według przyjętych stawek, bez względu na to, czy zrealizowano cel rehabilitacji społecznej, czy też nie.

(dowód: akta kontroli str. 24, 25-37, 44, 66-67)

Koszty tworzenia i działania WTZ były dofinansowane dochodami własnymi samorządu w następujących wielkościach: po 180 840 zł w 2011 r. i w 2012 r., 205 160 zł w 2013 r. i 88 775 zł w I półroczu 2014 r. Pozostałe zadania były dofinansowane wyłącznie środkami PFRON, a wielkości wydatków ogółem na zadania dofinansowane środkami Funduszu wynosiły kolejno: 2 407 011,99 zł (2011 r.); 2 899 796,65 zł (2012 r.); 2 431 518,02 zł (2013 r.), na 2014 r. zaplanowane wydatki wynoszą 2 507 316,50 zł.

(dowód: akta kontroli str. 46-47)

W kontrolowanym okresie nie zwiększała się liczba miejsc w warsztatach terapii zajęciowej, które miały niższe koszty lub lepsze wyniki w procesie rehabilitacji uczestników⁹. Centrum otrzymało dwa wnioski o dofinansowanie, ze środków Funduszu, kosztów wynikających ze zwiększenia liczby uczestników warsztatów. W kontrolowanym okresie nie zwiększyła się liczba miejsc w warsztatach terapii zajęciowej. Przyczyną powyższego była sytuacja gospodarcza i ekonomiczna powiatu ostrowskiego, która zmuszała do oszczędniejszego gospodarowania środkami finansowymi.

(dowód: akta kontroli str. 150)

2.2. Centrum, zgodnie z art. 10c ust. 7 pkt 4 ustawy o rehabilitacji, otrzymywało informacje o przebiegu turnusu, sporządzane odrębnie dla poszczególnych osób. Zgodnie z § 7 rozporządzenia w sprawie turnusów rehabilitacyjnych¹⁰, osoba niepełnosprawna informuje Centrum o wyborze turnusu, w którym będzie uczestniczyła, stąd Centrum nie miało możliwości wyboru turnusu rehabilitacyjnego, a w konsekwencji, nie prowadziło analizy efektywności turnusów rehabilitacyjnych. Sprawdzano jedynie odpowiednie wpisy danego wojewody w rejestrach ośrodków i organizatorów, w zakresie spełnienia warunków do ich organizacji.

(dowód: akta kontroli str. 44,46-47,66,151-152,153)

2.3. Centrum nie było zobowiązane do prowadzenia dokumentacji o zaspokojeniu potrzeb w ujęciu asortymentowym (wózki inwalidzkie). W realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” – Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (2012 i 2013 r.), do Centrum złożono 23 wnioski na kwotę 264 477,22 zł, z tego zweryfikowano pozytywnie 16 wniosków na kwotę 191 567,50 zł, a zrealizowano 10 wniosków i wypłacono 119 949,50 zł. Wysokość minimalnego udziału własnego osoby niepełnosprawnej wynosiła 10% ceny brutto zakupu.

(dowód: akta kontroli str. 155,156, 194)

⁹ Kwota dofinansowania środkami Funduszu uczestnictwa we wszystkich trzech WTZ była równa i wynosiła np. w 2011 r. 14 796 zł.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. Nr 230, poz. 1694).

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

Centrum nie uwzględniło przy ustalaniu wielkości dofinansowania poszczególnych warsztatów terapii zajęciowej posiadanych danych o ich efektywności i o pozytywnych skutkach działań (liczba osób które poczyniły postępy oraz opuściły WTZ w związku z realizacją celu rehabilitacji społecznej, np. uzyskanie zatrudnienia lub podjęcie nauki). NIK wskazuje, że zasady określone w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którymi wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, powinny być realizowane również w przypadku finansowania warsztatów terapii zajęciowej i turnusów rehabilitacyjnych. Niemniej jednak NIK dostrzega również to, że o wyborze konkretnych warsztatów terapii zajęciowej i turnusów rehabilitacyjnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, decyduje uczestnik lub jego opiekun. Centrum miało zatem ograniczone możliwości w zakresie podejmowania decyzji o terapii w warsztatach, jak również o uczestnictwie w konkretnym turnusie rehabilitacyjnym.

(dowód: akta kontroli str. 44,46-47,66,172)

Zdaniem NIK posiadana przez Centrum informacja o przebiegu turnusu rehabilitacyjnego uczestnika, powinna stanowić jedną z głównych podstaw oceny efektywności turnusów rehabilitacyjnych. Ocena taka byłaby kryterium wyboru organizatora turnusów rehabilitacyjnych objętych dofinansowaniem, co sprzyjałoby dokonywaniu wydatków publicznych w sposób celowy i oszczędny.

(dowód: akta kontroli str. 44,46-47,66,151-152,153, 362)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Sprawowanie nadzoru nad wykorzystaniem środków przekazanych beneficjentom.

Opis stanu
faktycznego

3.1. Centrum wydatkowało środki Funduszu, na zadania i w kwotach zgodnych z uchwałami Rady Powiatu Ostrowskiego.

(dowód: akta kontroli str. 25-36, 46-47, 48-64)

Fundusz, w latach 2011-2013, nie kontrolował wykorzystania przez Centrum środków na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. Kontrole przeprowadzone przez NIK oraz przez Radę Powiatu (dwukrotnie) dotyczyły realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz nadzoru Centrum nad działalnością warsztatów terapii zajęciowej. W wyniku tych kontroli stwierdzono m.in.: konieczność zapewnienia należytego nadzoru nad tymi jednostkami, w tym w zakresie ochrony danych osobowych; zwrócono uwagę na zmniejszające się kwoty otrzymywanych środków Funduszu, co znacznie obniża możliwość zaspokojenia potrzeb; zalecono zamieszczanie kontrasygnaty skarbnika na zawartych umowach o dofinansowanie; zalecono uwzględniać przy przyznawaniu pomocy stopień niepełnosprawności. Zalecono również występowanie z wnioskiem o środki Funduszu w terminie umożliwiającym terminowe przekazanie należnych kwot organizatorom turnusów rehabilitacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 65,173-193)

3.2. Według § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób

Niepełnosprawnych¹¹, podstawę dofinansowania zadań ze środków Funduszu stanowi umowa zawarta przez starostę z uprawnionym podmiotem. Stosownie do wymagań § 14 ust. 2 tego rozporządzenia, objęte kontrolą umowy (5 o najwyższej wartości zadań dofinansowanych środkami finansowymi PFRON) zawierały m.in. postanowienia dotyczące możliwości w każdym czasie przeprowadzenia przez Centrum kontroli w zakresie przedmiotu umowy, zobowiązania beneficjenta do dostarczenia dowodu zakupu (faktur VAT) w terminie 7 dni od dnia dokonania zakupu oraz dowodu pokrycia udziału własnego. Umowy określały również sposób rozliczenia wydatkowanych środków PFRON. Kontrola 15 umów (o największych kwotach dofinansowania) wykazała, że w trzech przypadkach wnioski rozpatrzono po terminie określonym w § 12 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu, tj. po 54, 58 i 71 dniach od dnia ich złożenia. Dyrektor Centrum wyjaśnił, że przyczyną niedotrzymania terminów rozpatrzenia wniosków był brak ustalonego przez Fundusz planu finansowego dla powiatu ostrowskiego. Wnioskodawcy byli o tym informowani.

(dowód: akta kontroli str. 101-147,149,222-231)

3.3. Centrum, do rozliczenia kosztów obsługi realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej finansowanych ze środków Funduszu, prowadziło roczne plany wykorzystania środków z podziałem na rodzaje kosztów oraz zestawienia przedstawiające poszczególne rodzaje kosztów (w tym kosztów wynagrodzeń pracowników realizujących zadania z pochodnymi, kosztów wynagrodzenia inspektora nadzoru budowlanego biorącego udział w wizjach oraz odbiorach robót budowlanych związanych z dofinansowaniem likwidacji barier architektonicznych, kosztów opłat sądowych oraz komorniczych dotyczących egzekucji należności Funduszu. W kontrolowanym okresie wynosiły one odpowiednio: 55 737 zł (2011 r.); 68 057 zł (2012 r.); 55 741 zł (2013 r.) oraz 29 081 zł (na 30 czerwca 2014 r.) i nie przekraczały 2,5% środków wykorzystanych na ich realizację.

(dowód: akta kontroli str. 67-100)

3.4. Stosownie do wymagań art. 10b ust. 6a ustawy o rehabilitacji oraz § 22 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, Centrum przeprowadziło 18 kontroli warsztatów, w zakresie prawidłowości prowadzenia procesu rehabilitacji i prawidłowości wydatkowania środków finansowych Funduszu. Kontrolą objęto zagadnienia merytoryczne określone w § 22 tego rozporządzenia oraz: koszty wynagrodzeń i pochodne pracowników warsztatu; koszty niezbędnych materiałów; należnych od pracodawcy składek na ubezpieczenie społeczne. Sprawdzano także: realizację zadań dofinansowanych środkami Funduszu, zaangażowanie środków własnych w wymaganym przepisami zakresie. Niemniej, przedmiotem przeprowadzonych przez Centrum 18 kontroli nie była: efektywność realizowanej przez warsztaty rehabilitacji społecznej, tj. umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym (art. 9 ust. 1 ustawy o rehabilitacji); zasadność długotrwałego uczestnictwa w warsztatach z punktu widzenia celów rehabilitacji społecznej; przyczyny wzrostu liczby osób oczekujących na przyjęcie.

(dowód: akta kontroli str. 46-47,163)

3.5. Centrum nie zlecało, w trybie art. 36 ustawy o rehabilitacji, podmiotom zewnętrznym wykonywania zadań finansowanych ze środków Funduszu.

(dowód: akta kontroli str. 148)

---

¹¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1190 ze zm., dalej „rozporządzenie w sprawie zadań powiatu”

Uwaga dotycząca badanej działalności

Centrum w ramach sprawowanego nadzoru nie sprawdzało efektywności realizacji przez warsztaty terapii zajęciowej zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, mających na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym (art. 9 ust. 1 ustawy o rehabilitacji). Pomimo tego, że jak wyjaśnił Dyrektor Centrum, przepisy ustawy o rehabilitacji oraz rozporządzenie w sprawie rodzaju zadań, które mogą być finansowane ze środków PFRON, nie nakładają obowiązku badania efektywności realizowanych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, NIK wskazuje, iż wyniki takich analiz mogłyby stanowić podstawę do określenia zadań ujętych w Strategii rozwiązywania problemów społecznych powiatu ostrowskiego.

(dowód: akta kontroli str. 46-47,163,362)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Efektywność poniesionych nakładów finansowych przy zastosowanych metodach i środkach służących osiągnięciu założonych celów.

Opis stanu faktycznego

4.1. Centrum dysponowało dokumentacją dotyczącą postępów w rehabilitacji uczestników warsztatów terapii zajęciowej. Ustalono, że w kontrolowanym okresie wzrosła znacząco liczba uczestników warsztatów, biorących udział w rehabilitacji przez okres powyżej 9 lat (z 38 w 2010 r. do 49 na koniec 2013 r.). Średni wiek uczestników nieznacznie obniżył się z 36 lat (na koniec 2010 r.) do 35 lat (na koniec 2013 r.). Przyczyną długotrwałego uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej był m.in. brak miejsc pracy lub innych alternatywnych miejsc dla osób po zakończeniu procesu rehabilitacji, lęk przed utratą świadczeń i obawa przed wykluczeniem społecznym po odejściu z warsztatu, brak miejsc pracy z asystentem, brak miejsc w ośrodkach wsparcia, niewystarczająca liczba zakładów pracy chronionej, a także chęć podtrzymania zdobytych umiejętności zawodowych i społecznych. Skutkiem wydłużonego okresu uczestnictwa był wzrost liczby osób oczekujących na przyjęcie do warsztatów; z 9 osób (na koniec 2011 r.) do 25 osób (na koniec 2013 r.).

(dowód: akta kontroli str. 157-162,164-171, 260-301)

4.2. Centrum prowadziło działania sprzyjające możliwości zatrudnienia uczestników warsztatów terapii zajęciowej. W ramach tych działań 51 uczestników warsztatów brało udział w projekcie „Twoja Szansa”¹², którego celem było aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu, w tym zwiększenie umiejętności poruszania się na rynku pracy. Uczestnictwo w projekcie zwiększało, poprzez kontakt z pracodawcami, szansę zatrudnienia osób niepełnosprawnych (uczestników projektu). Udział w projekcie nie dotyczył dofinansowania utworzenia stanowiska pracy dla uczestnika warsztatu. W ramach realizacji tego projektu, na aktywizację zawodową jego uczestników, wydankowano 223 258,50 zł. Żaden uczestnik projektu, po jego zakończeniu, nie znalazł zatrudnienia.

(dowód: akta kontroli str. 163,195, 341-361)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK wraca uwagę na to, że długotrwały pobyt uczestników w warsztatach terapii zajęciowej często nie sprzyja osiąganiu celów określonych w art. 10a ust. 2 w związku z art. 7 ust. 1 i art. 8 ustawy o rehabilitacji, co znajduje odzwierciedlenie w zwiększaniu się liczby osób uczestniczących od wielu lat w warsztatach. Ogranicza to istotnie możliwość przyjmowania nowych uczestników.

¹² Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 157-162,164-171)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli, dostrzegając znaczenie omawianych wyżej form rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych wskazuje na brak ich efektywności w sferze uzyskiwania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego.

5. Przestrzeganie regulacji prawnych w zakresie dotyczącym trybów i zasad udzielania pomocy beneficjentom.

Opis stanu
faktycznego

5.1. W realizację zadań dofinansowywanych środkami Funduszu, angażowano środki własne w wymaganym przepisami zakresie. Wysokość udzielonego dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, stosownie do wymagań § 13 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu, nie przekraczała 80% kosztów przedsięwzięcia. Dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wynosiło do 60% kosztów przedsięwzięcia - zgodnie z § 13 ust. 1 przywołanego rozporządzenia. Także koszty działalności warsztatów terapii zajęciowej, współfinansowane środkami PFRON, w myśl art. 10b ust. 2, 2a i 2b ustawy o rehabilitacji, były dofinansowane w latach 2011-2013 powyżej 10%, tj. kolejno w wielkościach 10,9%, 10,9% i 12,4%.

(dowód: akta kontroli str. 46-47,163)

5.2. Zgodnie z wymaganiami § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, w umowach zawartych z warsztatami określono liczbę uczestników warsztatu, liczbę pracowników, liczbę etatów, wykaz stanowisk oraz wymagane kwalifikacje pracowników warsztatu, wysokość środków finansowych niezbędnych do utworzenia (uruchomienia) warsztatu i jego rocznej działalności – z podziałem na rodzaje kosztów oraz źródła ich finansowania. Stosownie do wymagań § 5 ust. 5 ww. rozporządzenia, w aneksach do umowy określano wysokość środków na działalność warsztatów w danym roku, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rodzaje kosztów oraz źródła ich finansowania.

(dowód: akta kontroli str. 196-208)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

¹³ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia   października 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Jacek Młynarczyk
główny specjalista kontroli
państwowej

z up. Tomasz Nowiński
wicedyrektor